

“Felvirradt áldott szép napunk”

Csomasz Tóth Kálmán egyszer úgy jellemezte ezt az énekünket, hogy megragadó szépsége abban fejeződik ki, amit Krisztus értünk tett életével, halálával és feltámadásával, amint egész keresztény voltunknak sem az a csodája és az öröme, amit mi teszünk, vagy tehetünk, hanem az, amit Isten tett értünk.

Egyik legnépszerűbb húsvéti énekünk szövegének és dallamának egységét az biztosítja, hogy egy személytől származik, mégpedig a 16. században élt Nikolaus Hermantól, aki mintegy negyven éven át látott el tanári és kántori szolgálatot az északcseh vidéken található St. Joachimsthalban (ma Jáchymov). Herman, a reformáció első generációjának tagja, több jelentős korál szerzője, énekeit elsősorban tanítványainak írta, A hagyomány szerint gyakran készített énekeket barátja, Johannes Matthaeus prédikációihoz is, aki ugyanebben a községben végezte a lelkési szolgálatot. Az évek alatt összegyűlt énekanyagot 1560-ban, Herman halála előtt egy évvel adták ki.

A 16. századi német korálnak tizenégy versszaka van, melyet mind a német, mind a magyar énekeskönyv öt strófára tömörít. A válogatott versek magyar fordítását Áprily Lajos készítette. A kitörő örömet sugárzó, győzelmet hangsúlyozó erőteljes húsvéti vershez Herman az énekeskönyv egyik legszebb dór dallamát kapcsolja. Az ének táncos jellege valószínűleg a húsvéti játék és a liturgikus tánc gyakorlatára vezethető vissza.

“A felnőttség keresztény el tud és el akar merülni a nagyhét eseményeiben. Szüksége van erre, mielőtt felvirrad az áldott nap, és fényével elfeledtet minden homályt. Kell a virágvasárnapot követő egyre növekvő mélység, kell a feszültség, nem jó kihagyni egyetlen mozzanatot sem annak, mi minden előzte meg Krisztus győzelmét. Igen, az ő győzelmét ellenségei, az ősi kígyó, a bűn, halál, kín, pokol, szenvedés fölött. Úgy

értem, kell a bűnnel terhelt lelkünknek, hogy halljuk, hogy elgondolkodjunk arról, hogyan rendelte el Jézus az úrvacsorát, hogyan alázta meg magát és mosta meg a tanítványok lábát, hogyan imádkozott vérverejtékkel homlokán, miként kínozták és halt meg a kereszten. Míg az élet győzött, sok minden történt, míg Krisztus elhozta az új életet, szükségszerűen követték egymást nehéz órák és percek.

Homonna református temploma

Idén először tanítottam meg kis ovis hittanacsportomban nagyhét és húsvét eseményeit. Harmadik éve van velem a csapat, mára öt-hat-hét éves gyerekek. Ezért úgy gondoltam, sokat tanultunk már Jézusról, belevágunk. Ők nem szerettek volna elmerülni nagyhét eseményeiben, noha hálás kis tanítványokról van szó. Minden órán sietni akartak. Nagy vonalakban, lényegét tekintve, ismerték már szüleiktől ezeket a történeteket, s egyre csak siettetni akarták az eseményeket. Hát persze! Minél hamarabb szerettek volna elérkezni a dicsőséges harmadnap hajnalához. Hogy megnyugodjon a kis lelkük. „De ugye feltámadt?!” – kérdezték egyre. „Per-

sze, hogy feltámadt” – kellett mindig elmondanom az alkalmak végén.

Különös, boldog-vidám hangulatban adja elének ezt az érzést énekünk. Minden húsvéti, feltámadást hirdető ének más, máshonnan indul, és másként jár körbe, noha ugyanazt zengi, hirdeti. Amire a kicsi gyerekek is annyira vártak! De ez a szöveg több ennél. Számomra ez az ének arról beszél, milyen más lehet húsvét után az életed. Nem egyszerűen az ünnepet követő hétfőn, kedden vagy egy hét elteltével, hanem a személyes életedben, amikor átéled, megéred, s könnyet törölsz az üres sír mellett. Örömet hirdet, valódi örömet, mert lehet öröme, kell, hogy legyen, hisz a világ zsarnoka legyőzött, nem kel fel többé, az élet győzött a halál felett. Nem dínomdánomra, földi örömeim feletti mulatságra hív, hanem a Krisztus győzelmé feletti való örömezésre és az ebből fakadó igaz életöröme.” (Keczko Szilvia írása, Ecsedi Zsuzsa: Énekkincstár c. könyvéből)

Az én számomra ez az ének fiatalkori emlékeket idéz elő, amikor még kórustag voltam. Megtiszteltetés volt számomra Berkesi Sándor, Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas karnagy és zeneszerző diákjának lenni először egy deregnyői kántorképző alkalmával, majd később a Debreceni Református Hittudományi Egyetem énekóráin, valamint a debreceni Kántus tagjaként. Amikor meghallom ezt az éneket, a húsvéti üzenete mellett, látom a tanár úr vezénylő mozdulatait, valamint emlékszem arra az elhivatott lelkesedésre, ahogyan és amire tanított bennünket. Szigorúan, határozottan, de mégis finomsággal, érzékkel, hatalmas hittel és szeretettel.

Így szükséges nekünk is hozzáállnunk a húsvéti üzenethez, majd pedig a Húsvét utáni időszak eltöltéséhez is: határozott hittel, lelkesedéssel, szeretettel, mindenki számára életünkkel és cselekedeteinkkel hirdelve az örömhírt: “Örülj szívem! Jézus Feltámadott!”

Csoma Annamária

Kell-e még feltámadás?

Az Isten nélküli élet kísérletét végzi és éli a mai ember. Születéstől a halálig. Ennek lényege: hogyan lehet úgy leélni egy életet, hogy közben soha ne találkozzam az Istennel? Hogy a lelkem, egész életem során ne kapjon semmilyen nem kívánt tartalmat Őtőle.

Mert majd úgy is pótolom mással. És amúgy sem érek rá. Én vagyok a huszonegyedik század elfoglalt, pörgő embere. A bűgőcsiga-ember. Aki sietve éli az életét, ezért aztán mindig másutt szeretne lenni. Vagyis soha nem jó neki ott, ahol éppen van.

Az ünnepek világából és a kulturális öntudatból kezd kiveszni a keresztyénség, állapította meg egybehangzóan egy ferences szerzetes és egy református pap. És ez további kérdéseket

vet fel. Akar-e még új életet, földi létezése utáni mennyei folytatást a mai ember? Akar-e ott lenni, aminek létezésében valójában nem is hisz? Nyílik-e lelkében egy parányi ajtó, a Krisztus fogadására?

Mire gondol húsvét nagyhetében és a feltámadás ünnepében az a család, amelynek lelke cseppet sem rezdül, még ilyenkor sem? És az ünnep, mint méltó keret, hoz-e valamilyen

lelki tartalmat és igényt az ember számára, ilyenkor, a terített asztalon túl? Vagy már ugyanúgy eltűnt, eljelentéktelenedett számára a húsvét üzenete, mint az ünnephez társuló néphagyomány, a piros tojás, a locsolás és a többi, ehhez járuló népszokás?

Szóval kell-e még feltámadás a huszonegyedik századi embernek?

Hol találja életét az ünnep? És hol a hétköznap? Egy olyan világkorszakban, amelyről ma egyértelműen úgy tetszik, hogy az nem a keresztyénség százada lesz. Legalább is, itt, Európában. De nem is az emberé. Akkor meg kié? Netán a mesterséges intelligenciáé? Patthelyzettel felérő csapdahelyzete ez az embernek, hiszen miközben „a gép forog”, leutánoz, „teremt”, netán öntudatra ébred, ad-

dig az alkotó egyre jelentéktelenebb lesz.

A tékozló fiú, az üres moslékos vödör mellett magába száll és hazatér. De vajon hová megy, hová mehet a mai ember? Hiszen ő már úgy nőtt fel, hogy soha nem is ismerte az Atyát. Apja, anyja kispórolta Istent az életéből. Ha hallott is róla, azt csak káromkodás és gyűlölködő megfogalmazás kontextusában hallhatta.

Ezért ő nem tudja, hogy kicsoda az Isten. Nem tudja, hogy Ő egy lehetőség. Nem tudta ezt, sem a világvárvány alatt, sem a háború kitörésekor, sem az energiaválság során, mint ahogy nem fogja tudni a soron következő világválság alatt sem.

Ő soha nem hallott az Atya házáról, ahová haza lehetne menni. Ahol, már hosszú ideje vár reá az, aki nem feledi őt. Akkor meg hová? Merre?

Szóval, kell-e még feltámadás a ma emberének, 2024 húsvétján? Fogas kérdés, nehéz kérdés. Hiszem, hogy Isten erre is választ ad. Akiben az Ő Lelke munkálja az új élet, a feltámadás igényét, az rátalál.

Talán éppen ezen az ünnepen.

Fábián Tibor

Pontos vagyok! És akkor...?(!)

„ne legyetek meggondolatlanok, hanem értsétek meg, mi az Úr akarata.” (Ef. 5, 17)

A cím hallatán édesapám valószínűleg hatalmas levegőt vesz, gondolván: „ez érdekes lesz?!“ Én írok a pontosságról, mikor egész gyermekkoromban azon igyekeztem, hogy végre egyszer időben elkezdjek készülni, és végre egyszer időben elinduljunk?! Rengeteg időt és energiát fordított arra, hogy ne velem-született joggal fogjam a „nő”-ségemre az időérzék-hiányt, hanem igyekeztem előrelátó-, inkább hamarabb-érkező,

de nem elhamarkodott lenni. Idővel megérett a gyümölcs, mondhatni túl is érett. Amint azt apáink mondani szokták: „majd meglátod...” Igen, látom, én is olyan lettem, aki nagyon nem szereti, amikor valaki késik, és van egy kislányom is, aki félig dalmát módjára tornáztatja a tűrőképességem.. Utólag is őszinte együttérzésem küldöm az összes szülőnek, testvérnek, házastársnak, akik hasonló gondokkal küszködnek.

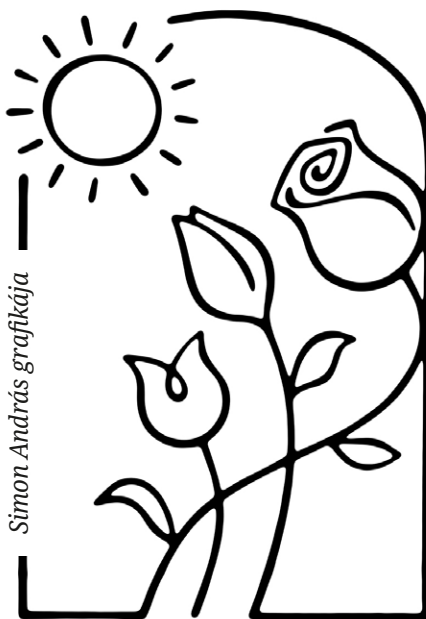
Mennyire jó is lenne, ha az idő múlását megelőzné a bölcsesség megszerzése, s nem a sokféle tapasztalat árán gyűjtenénk magunknak sokféle kincsetek... Ezek a „sokféle kincsek” ugyanis csak földiek, s csak eszközként szolgálnak „itt”-létünk eltöltéséhez. Vagy dönthetünk úgy is, hogy ezt a földi létet a „valódi kincsek” megszerzéséhez vezető úton való minőségi folytonos haladásként éljük meg. Ezt a „minőséget” pedig az ha-

tározza meg, hogy mikor, hol, milyen közegben, minek és kinek a hatására milyen döntéseket hozunk. Időben hozzuk-e meg a szükséges döntéseket..

Szokásomhoz hűen most is saját példát hozok fel: mostani ésszel gondolkodva, mennyivel hasznosabb lett volna, ha fiatalkori időm javát könyvek olvasásával, különféle emberek megismerésével, nyelvek tanulásával, egyéb értelmes/hasznos dolgok elsajátításával töltöm, mintsem akkori korom épp aktuális „kihívásaival”, többlet időtöltésként foglalatoskodom. Mindannyian tudnánk említeni olyan dolgokat, melyeket talán sajnálunk, hogy elmulasztottunk, esetleg nem idejében tettünk meg. Talán, amikor még lehetett volna, amikor még volt kivel, amikor még a szülőházunkban voltunk, amikor még gondtalan gyermekkorunkat éltük, vagy amikor még „csak” a tanulással vagy „csak” a munkával kellett foglalkoznunk... Amikor épp lehetőségünk adódott valamire, de mi elszalasztottuk, vagy épp nem tartottuk elég fontosnak. A múlton való elmélkedés lehet kellemes és fájdalmas is, viszont az már a múltban van. Emlékezzünk örömmel vagy bánkódva, tisztelettel vagy keserűséggel, de az már egy lezárt időszak, mely támpontot nyújthat a jelenre és a jövőre nézve: mit tegyünk és mit ne tegyünk alapon. Mi az, amit fontos időben megtennünk, és mi az, amire még van időnk. Néha nem láthatjuk pontosan a határokat jó és rossz között, de mely igen jó, hogy a mi Urunknak van tanácsa, útmutatása számunkra, mindig van kellő meghatározása a mi bizonytalanságunkra, esetleges pontatlanságunkra. Számunkra az Ő üzenete talán nem mindig világos és magától értetődő, viszont minden világossá válik, amikor eljön az ideje. Pontosan akkor.

Az Efézusi levélben „Az alkalmas idő”-ről olvashatunk: „Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt, mert az idők gonoszak.” (Ef. 5, 15-16) Ne esztelenül, hanem bölcsen. Alkalmas idő – gonosz idők. Amint azt pár sorral feljebb is írtam, de jó is lenne, ha mindig meg tudnánk különböztetni a kettőt... Most épp balgák, vagy épp zseniálisak vagyunk? Időben, vagy épp a kísértés-

tól átítatva cselekszünk? Azonban, amint azt tanítják számunkra, sohasem szabad egy adott mondatot kivenni a szövegkörnyezetéből, mert úgy elveszíti valódi értelmét, értékét, sőt, maga ellen is fordítható. A kérdéseinkre a válasz a folytatásban, a 17. versében található: „Épp ezért ne legyetek meggondolatlanok, hanem értsétek meg, mi az Úr akaratja.” Ennyi. Ez a mondat, igazság szerint, lehetne egy jelmondat is, melyet kivarrunk, kihímzünk, festünk asztalterítőre, könyvjelzőre, kávésbögrére, mely mindig a szemünk előtt van, és jókívánsággal teli ajándéknak is elfogadható. Pontosan fogalmaz, mint amikor mi gyermekeinkhez szólunk: ne fogd meg, forró és megégeti a kezed, várd meg, amíg

Simon András grafikája

meghül. Ilyen egyszerű és mégis mennyi égési sérülés van naponta.

Igen, ilyen egyszerű. Vedd kezébe naponta a Szentírást, az imádságkönyvet, imádkozz magadban vagy szeretteiddel, menj el az Isten házába, oda sosem jársz hiába, keresd az alkalmakat és beszéljess felebarátaiddal, könnyíts a lelveden, töltsd meg újra bensődet és így könnyebb lesz a felismerés. Sokkal felszabadultabb lehet az életünk, ha hiszünk, bízunk, reménykedünk, ha rendszeres hallgatói és megtartói vagyunk az Igének, mert az Úr megőrzi és igazgatja az Ővéit. És ez átítatja, áthatja teljes életünket. Pontosan erre van szükségünk ma is, holnap is. Pontosan erre a felszabadult érzésre van szükségünk a sok kötöttségek között, a gonosz időkben. Ezek az

Igei üzenetek, isteni ígéretek nem rózsaszínfelhős álom-dédelgető gondolatbuborékok, hanem örök életet és üdvösséget ajándékozó, a Feltámasztás üzenetét hordozó örömodák.

Adja a Mi Atyánk, hogy szükségét érezzük a lelki vidámságnak úgy, mint amikor a sok borongós téli nap után várjuk a napsütést és a madár-csicsergést. Ez a hasonlat kicsit közhelyesen hangozhat, viszont, ha belegondolunk, szerintem nincs olyan ember, aki számára nem kellemes a tavaszi napsugár és a reggeli madár-csiripelés... Ez mind az életet jelzi, s ha már élünk, miért ne lehetnénk vidámak?! Minden nap találhatunk okunk az ünneplésre és a sírásra is, viszont amíg pont itt vagyunk pont most, akkor tegyük pontosan azt, amire az „alkalmas idő” való. Mindannyiunknak egyéni és egyedi élete, küldetése, jutalma van, melyet a mi Atyánk megmutat számunkra, csak forduljunk Felé nyitott szívvel és buzgó lélekkel.

Csoma Annamária

BIBLIAOLVASÓ

v e z é r f o n a l

Május

1. Sz.	Józs 24	1Jn 3,1-12
2. Cs.	1Kír 1	1Jn 3,13-17
3. P.	1Kír 2	1Jn 3,18-24
4. Sz.	1Kír 3	1Jn 4,1-6
5. V.	1Kír 4	1Jn 4,7-21
6. H.	1Kír 5	1Jn 5,1-12
7. K.	1Kír 6	1Jn 5,13-21
8. Sz.	1Kír 7	2Jn 1
9. Cs.	1Kír 8	3Jn 1
10. P.	1Kír 9	Jel 1,1-8
11. Sz.	1Kír 10	Jel 1,9-20
12. V.	1Kír 11	Jel 2,1-7
13. H.	1Kír 12	Jel 2,8-11
14. K.	1Kír 13	Jel 2,12-17
15. Sz.	1Kír 14	Jel 2,18-29
16. Cs.	1Kír 15	Jel 3,1-6
17. P.	1Kír 16	Jel 3,7-13
18. Sz.	1Kír 17	Jel 3,14-22
19. V.	1Kír 18	Jel 4
20. H.	1Kír 19	Jel 5
21. K.	1Kír 20	Jel 6,1-8
22. Sz.	1Kír 21	Jel 6,9-17
23. Cs.	1Kír 22	Jel 7,1-8
24. P.	2Kír 1	Jel 7,9-17
25. Sz.	2Kír 2	Jel 8,1-6
26. V.	2Kír 3	Jel 8,7-13
27. H.	2Kír 4	Jel 9,1-12
28. K.	2Kír 5	Jel 9,13-21
29. Sz.	2Kír 6	Jel 10,1-7
30. Cs.	2Kír 7	Jel 10,8-11
31. P.	2Kír 8	Jel 11,1-14

Gyülekezeteink

letéből

Megmaradásunk záloga

2024. március 17-én Pozbán három gyülekezet emlékezett a magyar szabadságharcra, ünnepi műsorokkal, a megemlékezés koszorújának elhelyezésével tisztelegtek a márciusi ifjak emléke előtt.

Az egybegyűlteket **Dukon András**, pozbai lelkész köszöntötte. Kiemelt vendégként üdvözölte a váci Bernáth Kálmán Református Gimnázium, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Technikum és Szakképző iskola képviselőjét.

Már az istentisztelet elején fellépett a pozbai énekkar **Kiss Éva** vezetésével. Szólt az ének *Emeld fel a szemedet az égbe...* valamint a *Magyarok világhimnusa*, mely minden magyarhoz és minden magyarért szólt szerte a világban!

Az igehirdetés a köv. igeversekre volt építve *„amit hallottunk, amit megismertünk, s amit őseink beszéltek el nekünk. Nem titkoljuk el fiaink előtt, hanem hirdetjük a jövő nemzedéknek. Az Úr dicső tetteit, erejét, és a csodákat, amelyeket művelt.”* (Zsolt 78,3-4)

Isten és az Ő igéjének célja, hogy felelősséggel forduljunk a jövő nemzedéke felé. Felszólít minket, hogy a múlt emlékeit, tapasztalatait az idősök adják át az utánuk következőknek! *„Nem titkoljuk el fiaink előtt, elbeszéljük a jövő nemzedéknek!”* Isten azt akarja, hogy népe ne legyen tudatlan. Minden népnek megvan a maga kultúrája, hagyománya, múltja. A magyar nép öröksége többek közt az 1848/49-es szabadságharc. Ezt meg kell őrizni, tovább kell adni! A fájó, kellemetlen, nehéz dolgokban is ott van Isten munkája, az Ő keze, hisz nincsenek véletlenek! Emlékezzünk elődeinkre, akik meg akarták őrizni a magyarságot, a függetlenséget! Emlékeztet minket a történelem, hogy ezt a lelkületet, a nemzetért való kitartást mi is

őrizzük meg! A jövő nemzedékének át kell adnunk az örökségünket, identitásunkat, istenismeretünket! Zárómondatként elhangzott: *Isten velünk volt, velünk van és*

velünk lesz ennek a világnak a végezetéig!

Kincses Katalin, a váci középiskola tanára bemutatta Bernáth Kálmán iskolaalapítót. Elhangzott, 1915-ben született Vácott. Kárpátalján is tanított, ám a 2. világháború után visszatért Vácra. 1955-ben felkérést kapott arra, hogy ő alapítsa meg az első kereskedelmi iskolát Vácott, ami azóta is szép eredménnyel működik, jelenleg több mint 700 diákkal. Az iskola fenntartója már tíz éve az Északpesti Református Egyházmegeye.

Első dalként elhangzott *Európa közepén élt valahol egy nép. „Csak a költő, ha visszatér, a költő ha visszatér, Míg a földön ember él, a költő visszatér, Hol ember él, hol ember fél, a költő visszatér, Hol magyar él, hol magyar fél, Petőfi visszatér.”*

A diákok gondolatban visszahajtották a történelem kerekét. Emlékeztek az 1848-as esztendő dicső napjaira és felidéztek a történéseket. Kiemelve a 12-t pontot, hogy mit kíván a magyar nemzet, idézve a Nemzeti dalból is...

A Klapka induló mellett elénekeltek Kossuth Lajos azt üzenete c. éneket is. Befejezőként a Himnuszt énekeltek, melyet a gyülekezet fennállva fogadott s a diákokkal együtt énekel, büszkén vállalva az ösztartozást!

A benti együttlét után a templom melletti parkban a helyi óvodába járó gyermekek műsorával folytatódott a megemlékezés. Kisdob kíséretével röviden ismertették a nagy csata történetét...

Ivanič Katalin, Pozba község polgármestere mondott beszédet, melyben hangsúlyozta, hogy a magyar ember március idusán kokárdát tűz a szíve fölé, emlékezve a hősökre, akik bátran küzdöttek a szabadságért, életüket adva érte. Küzdöttek a diktatúrát megtestesítő Habsburgok ellen, többek közt kiállva a nyelvhasználati jog méltósága mellett! „Az ünnep arra tanít bennünket, hogy egy bukott szabadságharc is válhat nemzetet összekovácsló pozitív erőforrássá.” Tanúbizonytságot adni hazaszeretetről... -hangsúlyozta, valamint őrizni kell hagyományainkat, egymást szeretni és tisztelni kell, mert ez megmaradásunk záloga! Kérte a fiatalokat, hogy kérdezzék meg szüleiket felmenőikről, mert mindenkinek van története! Feladatunk és kötelességünk megismerni történelmünket!

Beszédét **Gyurcsó István** Az unokák sírnak c. versével fejezte be. Elgondolkodtató és egyben mélyen megrázó szavai: „Az unokák, amikor jeles ünnepeken körben állnak a nagyszülők udvarán —nem értik egymást. Az unokák a nagyszülőket sem értik.”

Ezt követően a templom mellett levő kopjafánál elhelyezésre kerültek a megemlékezés koszorúi. Először a váci iskola képvisellete, majd a pozbai-, barsbaracskaik-, barsbesei gyülekezetek és a község képvisellete egyaránt főt hajtott a kopjafánál.

Végül a váci diákok Örökké lobogjon dalra zászlós tánccal zárták a megemlékezést.

Köszönet jár a váci iskola képviselőinek, a szervezőnek, **Hajtnan Béla**, a baracskaik gyülekezet kántorának, hogy ez a megemlékezés a váci fiatalokkal megvalósíthatott! Köszönet illeti a vendégfogadó pozbai gyülekezetet is! **SDG!**

Mente Sándor Veronika
fotók: **Mente Róbert, Mente Erik**

Ökumenikus női világimanap gyülekezetünkben

Ezen az éven a palesztin keresztyén nők készítették el azt az imafüzetet, amelyben lelkük békessége volt a legfőbb cél elérése. Jézus, Aki így köszönti tanítványait: „**Békesség néktek (Jn 20, 21; Jn 20, 26)!**” többször is, tudja ma is, hogy mennyire törekény életünk, ezért a népek apostolán keresztül így kér bennünket: „**Kérlek titeket, ... viseljétek el egymást szeretettel.**” (Ef 4,1-7) Ezért fontos imádkozni, ezért fontos könyörögni, ezért fontos leborulni. Mi is ezt cselekedtük 2024. március 10-én a pozsonyi református templomban mind a szlovák, mind a magyar istentiszteleten, hogy valóban Krisztusban leljünk rá arra a békességre, amelyet a világ nem adhat meg nekünk. A liturgiát és az igehirdetés szolgálatát, **Nt. Györky Szilvia**, a Szlovákiai Református Keresztyén Nők Egyesületének elnöke, az alsómihályi református lelkész végezte. Az istentiszteleti rendben vezetést vállalt Nt. Buza Bodnár Aranka lelkész is. A szolgálattevő igehirdetésében kihangsúlyozta, hogy mi is köt igazán bennünket a palesztin keresztyén nőkhöz: egy Úr, egy hit és egy keresztség. Elfelejtettünk imádkozni egymásért, elfelejtettünk igazán könyörögni egymásért, nemcsak azokért, akiket látunk, hanem azokért is, akiket nem látunk, de tudunk róluk. Hitbeli közösségeink azért gyengék és erőtlenek, mert nem tudnak elköteleződni az egy Úrban, az egy hitben és az egy keresztségben megépült szeretetre. Olyan nehéz elviselni egymást. Pedig amikor az ige bennünket szólít meg, amikor „rólam” prédikálnak, és én másokat is képes vagyok szeretettel elviselni, akkor töltöm be Krisztus törvényét. Az igeolvasásban nagy segítségünkre voltak a nőtestvérek: Gergely Eszter és Bögi Eszter, a palesztin nők bizonyágtételeit Dobos Viktória és Poláček Hiczér Ágnes olvasták. Az igehirdetés

után Takács Ákos és Krisztina az Ige erejéről énekeltek a közösségben. A közbenjáró imádságok vezetésében segítettek még a felsoroltak mellett Urbán Erzsébet, Ginzyer Irén és Zakhar Szandra. Fontos része volt az istentiszteletnek az elköteleződés, amit a palesztin nők fogalmaztak meg: „**Vállaljuk, hogy a békét munkáljuk. Kiállunk minden nő mellett, különösen is az elnyomást, erőszakot és hátratéelt elszenvedők mellett. Hűséges szószólóik leszünk a társadalom minden szintjén működő döntéshozók és az egyházi intézmények körében. Szeretettel hordozzuk egymást egészen addig, amíg Isten igazsága és békéje nem győz az egész világon.**” Elhivatás és testvéri cél ez, amit csak Krisztussal az oldalunkon tudunk végezni, „Ki elhívott vezérünk, Tudjuk, hogy hű s igaz.” (455. dicséret 2. verse) Hű Mesterünk után menjünk hát mi is bátran, mert hamar leszáll az éj, és legyen Ő a mi példánk, Aki barátainak mond minket és a végsőig szerette az övéit. (ld. Jn 13)

- Buza Zsolt -

Az első közös negyedév

2023. december 1-jétől változás állt be a barsvárad református gyülekezet életébe. Új lelkésze lett a gyülekezetnek. Az első közös istentisztelet advent első vasárnapjával vette kezdetét igekártyák kíséretében... Hangzott az ének, mely Pál apostol egyik levelének (2Kor 13,13) áldása *Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme* (193. dicséret). Így is áldást kértünk közös életutunkra, közös szolgálatainkra!

Az advent után hamar megérkezett karácsony ünnepe. Újabb igekártyák, s a megható szavaltat Ady Endre *Karácsonyi rege* versével. Szem nem maradt szárazon...

Az esztendő utolsó napján híres református költőnkől, Tompa Mihálytól hangzott az *Esztendő végén* c. szavaltat. A magyar gyülekezetben természetesen elénekeltük nemzeti imádságunkat, a Himnuszt is!

Ilyen háttérrel indultunk neki az új esztendőnek –teljes erővel.

Január végén, 28-án Kárász Izabella *Imádkozol-e értem* c. szavaltata hangzott el Jabéc imádsága kapcsán, aki ezzel a kéréssel állt Isten színe elé: „*Bárcsak na-*

gyon megáldanál engem, és kiszélesítenéd határomat, velem lennél, és megoltalmaznál a bajtól, hogy ne érjen fájdalom! És megadta neki Isten, amit kért.” Ebben a kérésben minden benne van... Legyen hozzánk is kegyelmes az Isten és adja meg nekünk is szívünk vágyát!

Február 11-én, a házasság hetében a templomtoronyban lakó harangok első sorban a házaspárokat hívogatták az istentiszteletre. Az igehirdetés után a házaspárok az úrasztalánál áldást kaptak, miközben fogták egymás kezét.

A februári hónap nem csak a házasság hetét hordozza magában. 4-én van a rák elleni küzdelem világnapja, 11-én van a betegek világnapja és 29-én van a ritka betegségek világnapja. Ezért került sor februárban Barsváradon arra az istentiszteletre, melyet a betegekért és hozzátartozóikért tartottunk. Ezen alkalomra külön meghívó is készült. A köv. igevers adott erőt „... Mert én, az Úr, vagyok a te gyógyítód.” (Ex 15,26) Elhangzott, a gyógyulás nem önmagától van, ugyanakkor az Áldott Orvos a mi gyógyítónk, ám a gyógyulásnak feltéte-

lei vannak. Imádságba belefoglaltuk az egészségügyi dolgozókat is. Azokat, akik szívből és elhivatásból szolgálnak. És imádkoztunk azokért is, akik mindössze munkaként tekintenek a gyógyításra, hogy érezzék, mennyivel többet tudnának adni önmagukból, ha teljes odaadással lennének jelen a betegek mellett... Gondoltunk a nyugalmazott szolgálattevőkre is, így gondnokaszonyra is, aki szintén nővér volt. Ezen alkalmon a sákramentum is ki volt szolgálva, a kegyelem asztala várta az úrvacsorában megerősödni kívánó lelkeket.

Minden évben március első péntekén van a világimanap. Idén palesztin asszonyok életéről, hitbeli vallomásairól hallhattunk s imádkoztunk számukra is oltalomért, vigasztalásért. Az idei világimanap mottója a „*Viseljétek el egymást szeretettel!*” (Ef 4,2b) igevers volt. Erre az alkalomra összeállítanak énekeket is, így énekeltek és tanultuk meg az „*Ó, Uram, a Te Igéd lámpás*” c. keresztyén éneket hangerősítőn keresztül. Ugyanakkor a 2024-es esztendő az élő Ige évének lett kinyilvánítva, melynek

vezéréneke az „*Igéddel áldj meg bennünket, Urunk*” c. ének. Ezen a megkülönböztetett alkalmunkon ezt az énekünket szintén megtanultuk, mely az új énekeskönyvben is megtalálható az áldások között.

A világitmanapra néhány palesztin nő megosztotta élettörténetét, ezekből egyet kiválasztva ismertetnék most is az újság hasábján, ami szolgáljon számunkra tanulságként! Idézem. „A nevem Sarah. Néha úgy érzem, mintha egy olajfa levele lennék, amely a gyökök mélyéről, belülről kapja életet erejét. Evangélikus keresztényként Jeruzsálemben születtem és nevelkedtem. Mint palesztin nőnek, az életem sohasem volt könnyű. Évek óta látom és csodálom a palesztinok kitartását. Családom története megannyi családéhoz hasonlóan elválaszthatatlan Palesztina történetétől. A következő történet megmutatja, mit jelent hazánkban palesztinnak lenni. A nagyszüleim Jaffában éltek. 1948 előtt ott nőttek fel, más keresztényekkel, muszlimokkal és zsidókkal együtt. Izrael állam 1948-as megalakulása az ott több ezer éve élő palesztinok számára katasztrófát jelentett. Ezt a katasztrófát nevezzük Nakbának. Izraeli katonák hatoltak be a nagyszüleim házába, és otthonuk elhagyására kényszerítették őket. Így lettek menekültek Jordániában. Évek múltán nagyszüleim látogatóba jöttek Jeruzsálembé. Utána az egész család elment Jaffába. Alig várták, hogy megmutassák nekünk hajdani otthonukat. Nagyapa a gyerekkoráról mesélt, arról, hogyan ültettek fákat az édesapjával. Valójában ez segített a házra rátalálni! Minden nagyon megváltozott, a fák kivételével.

Azok segítettek a hely azonosításában. Az ott élők sajnós ellenségesen fogadtak. Gyerek voltam még, de emlékszem, hogy kiabáltak, és elhajtottak bennünket. Pedig nem is úgy tűnt, hogy be akar-nánk menni a házba, csak kívülről nézegettük. Nagyapám próbálta elmondani, hogy ez volt a mi hajdani házunk. De nem voltak kíváncsiak a magyarázatra. Elzavartak bennünket. Ez különösen nagyapának fájhatott, akit immár másodszer üttek el a saját házától. Később, amikor Jordániában meglátogattam a nagyszüleimet, nagy-mama megmutatta a lakáskulcsot, amelyet még az ő édesanyja vitt magával, mikor elüldözték őket. Megtartotta a kulcsot, hátha egyszer majd hazatérhetnek. Sajnos sok család járt így. Az 1948-as és az 1967-es Nakbát követően, sőt mind a mai napig embereket tettek és tesznek ki otthonaikból. Sokan viszik magukkal a lakáskulcsot a hazatérés reményében. És ezt a reményt nemzedékről nemzedékre továbbadják. Tudom, hogy az én családom fája erős és állja a viharokat. Engem őseim szeretete táplál. Az ő példájuk nyomán tudok másokat szeretetben elviselni. Az ő szeretetük révén vagyok mintegy zöldellő levél az olajfán. Az ő szeretetük segítségével váltam erőssé és alkalmazkodóképesé.”

Tanulságos és példaértékű lehet számunkra e történet. Szeretni a helyet, ahol megszülettünk, ragaszkodni a gyökerekhez, amiből táplálkozunk, megőrizni identitásunkat, kötődni anyanyelvünkhez, kultúránkat továbbadni, hagyományainkat megőrizni, jó futóként a stafétát továbbadni! Sokan eldobják maguktól a drága örökséget. Amíg a

földiekhez ragaszkodnak, az anyanyelv teljesen a háttérbe van szorítva...

Március elhozta az 1848/49-es magyar szabadságharcra való megemlékezés istentiszteletét is. Az egyébként is kora reggel kezdődő istentiszteletre még korábban iparkodtunk odaérni. Amíg a férjem kokárdával megajándékozta a híveket, jómagam örömmel tűztem ki azokat a szívek fölé. Bátorított minket az Ige, hirdetve, hogy „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem*”. (Fil 4,13) Az egyháztörténeti megemlékezést, amely a Garam menti 1849-es történésekről szólt, ezúton is köszönjük Mente Róbertnek, aki az egyházmegye területén kutatómunkát folytat, s aki szívesen fogadja mindazokat, akik hajlandók odaszánni idejüket egyházmegyénk történetének feltárásában. Az istentisztelet végén elénekeltük nemzeti imádságunkat, a Himmuszt is. Az igekártya emléke itt sem maradt el, ahogyan húsvétkor sem. Közben meghirdetésre kerül a házi úrvacsora lehetőség is. Hosszú évek óta nincs élve ezzel a lehetőséggel, bízunk benne, eljön ennek az áldott alkalomnak is az ideje.

Közben gyülekezetünk él a kiírt pályázatok lehetőségeivel. Isten megajándékoz minket megértő, segítőkész emberekkel, amiért nagyon hálás a szívünk! S had legyen helye köszönetmondásnak az élő virágokért is, mellyel gondolnak az Úr házára és kölcsönösen egymásra...

Folyamatosan kérem az Urat, áldja meg életünket, szolgálatainkat, alkalmainkat, szenteljen meg mindnyájunkat!

Mente Sándor Veronika

Nők világ imanapja vagy a Hamasz bújtatott propagandája?

Lapunk fontos küldetése a hiteles tájékoztatás hitről és a világ eseményeiről. Ha valamelyik írásban féligazság, vagy valótlanosság fogalmazódik meg, a Szerkesztőség kötelességének tartja erre figyelmeztetni az olvasókat. Ezt tesszük most is, amikor a „Nők világ imanapja” alkalmából a palesztin nők által összeállított imanapi anyagról tudósítanak. Az imanap anyaga különböző konferenciákon heves vitákat váltott ki a 2023-ban a Hamasz által elkövetett embertelen terrortámadás nyomán. Válogatás nélkül, állati módon kínoztak, gyilkoltak meg fegyvertelen civileket, még a csecsemőknek sem kegyelmezve, s erőszakoltak meg nőket. Százakat hurcoltak el túszként, s tartanak fogva sokakat mind a mai napig. A

Hamasz és a palesztin hatóság irányítása alatt álló területekről 2005-től keresztyének ezrei menekültek el, nem akarva kiszolgálni az ott uralkodó korrump és diktatórikus rezsimit. Vajon az ottmaradt, és az imanap anyagát összeállító „palesztin nők” mennyire tudták ezentúl függetlenül megfogalmazni az imanap anyagát?

A Svájci Református Egyház vezetése mindezt figyelembe véve, javasolta a történelmi tények meghamisítására utaló szavak, jelek törlését a szövegből. Ilyen szó a „*nakba*”, amely tragédiát jelent. A tragédiát a palesztinok számára Izrael állam megalakulása és léte jelenti. Az otthonaikból való elűzés pedig egy önsajnálató propaganda fogás lett. Izrael állam megal-

kulását követően 48 órán belül, az éppen létrejövő államot megtámadták arab szomszédai. Nem zsidók, hanem az arab hadseregek vezetői szólították fel az ott élő arab lakosságot, hogy azonnal hagyják el az új állam területét, különben rájuk is az vár, ami a zsidókra – halál. Több százezren hagyták el otthonukat, s mentek a szomszédos arab országokba abban a tudatban, hogy pár nap, vagy hét múlva visszatérhetnek, s az elpusztított zsidóság tulajdonát is birtokolhatják.

Az imanapra készített képen a nők nyakában **kulcs** van, amely az elhagyott otthonok kulcsát jelképezi. Ne feledjük 1948-ban Izrael zsidó lakosságának létszáma 800.000 fő volt, így képtelenség azt állítani, hogy 700 000

palesztint üldöztek el.. Ez a számadat is csúsztatásról árulkodik. A palesztin módszer egyszerű: terrortámadásokat követnek el, majd a válaszcsoportokat követően sajnálatják magukat, kihasználva a hírközlő eszközök tudatlan és megvásárolható „tudósítóinak” propaganda lehetőségeit. A világ imnap is erre a propagandára adott lehetőséget ebben az évben.

Talán egyházunk illetékesei is követhették volna a svájci református-ság példáját, megátolva, hogy híveink hamis propaganda céltáblájává váljanak. Ha már teológiai képzésünk nem készítette fel a valóság ismeretére diákjait, akkor a lapunk hasábjain, az utóbbi hónapokban megjelenő Izraellel kapcsolatos írások olvasása biztos segítséget nyújtott volna ebben!

tott volna ebben!

Párhuzamot vonni az második világháborút követően a csehszlovákiai magyarok kitelepítése és áttelepítése között azt jelenti, arra a szintre süllyesztjük felvidéki magyarságunkat, amelyiken egy terrorizmussal áthatott népesség van. Ezt pedig Szerkesztőségünk megengedhetetlennek tartja.

CsL

Március 15. - Magyarbőd

Március 15-én kassaiak és Kassa környékiek a magyarbődi emlékoszlopnál emlékezünk kegyelettel a szabadságharcosokra, akik a forradalom zászlaja alatt küzdve veszítették életüket.

A Budamér és Kassa között lezajlott vesztés ütközet hallottainak emlékét idézzük.

Több mint 30 évvel ezelőtt Pazderák Bertalan, tanár és kultúraszervező szorgalmazására egy korábbi kopjafát helyeztek el itt, majd 2017-ben avattuk az új emlékoszlopot, amely Ulman István műhelyében készült.

A helyi önkormányzat és a magyar-

bődieknek köszönhetően pedig egy szép emlékhely lett kialakítva ezen a helyen.

Népdalainknak és a jellegzetes magyarbődi táncnak köszönhetően a falu neve ismerten cseng a magyar népdal- és néptánckedvelők fülében az egész Kárpát-medencében. Köszönjük, hogy ezt is őrzik itt a faluban.

A magyarbődi templomban nt. Krausz Viktor, az Ungi Református Egyházmegye esperese és nt. Orémus Zoltán, az Abaúj-tornai Református Egyházmegye esperese, a kassai református egyház lelkésze tartottak istentiszteletet.

A kopjafánál ft. Csoma László deregyői református lelkipásztor és Grís Emese Diána konzulasszony mondtak ünnepi beszédet.

Közreműködött a Kassai Magyar Református Egyházközség Laudate Dominum énekkara Kovács Edit karnagy vezényletével és az Őszirózsák népdalkör.

Mindannyiunk nevében köszönjük nt. Széles Jákob, magyarbődi református lelkésznek, Ing Peter Azari polgármester úrnak és az egész magyarbődi gyülekezetnek a szíves fogadtatást és a megvendéglést.

Csemadok Kassa

Tisztelt Ünneplők, Hölgyeim és Uraim!

Történelmet írunk!

Nem, nem tévedtem, amikor jelen időt használtam.

1991-ben ebben a temetőben kopjafát állítottunk, hogy emlékezzünk az első kassai csata itt eltemetett hőseire és a temetés szolgálatát végző lelkészre. Ők hősök voltak, akik abban a helyzetben nem is gondolták talán, hogy történelmet írnak vérükkel és szolgálatukkal.

Pazderák Bertalan tanár úr, és az akkori lelkész, Megyesi László, valamint segítők sem gondolták akkor, hogy történelmet írnak, csak megtették, amit hitük és a haza megkövetel! Mert számunkra, s gondolom számunkra is, a hazának lehetnek „belső határai”, de a csupa nagybetűvel írott HAZA valódi

határait Isten teremtő hatalma rajzolta meg. E határok között élők évszázadokon át együtt írták történelmüket, ha kellett a tatárokkal, törökökkel és a

Habsburgokkal vívott háborús, vagy jogi küzdelmeik idején is. De akkor is, amikor idegen népek fiai közjogi méltóságba ültetve helytartóként, főpap-

ként igyekeztek megtörni e hazában élők önbecsülését, emberi méltóságát, hitét, vagy meghazudtolni akár származását is. Történelmet írni nem egyszerű, mindig küzdelmes feladat. Ha múlt időben mondjuk, hogy írtak, vagy írtunk, akkor az ilyen megfogalmazás azt sugallja, hogy befejeződött az az idő, amikor történelmi gondolatok fogalmazódtak meg, s történelmi tettek történetek kiemelkedő személyiségek által. A Magyarbödön eltemetett hősök azonban nem neves személyiségek voltak, hanem katonák, nemzetőrök, akik a haza szabadságáért áldozták életüket. Ezzel részévé váltak egy olyan folyamatnak, amelyet ha felismerünk, akkor az a mindenkori hőseink emlékének megbecsülésére, magyarként pedig önbecsülésre tanít minket. Ez a folyamat nem csak vészterhes, háborús időkben adja meg a lehetőséget, hogy a történelmet önbecsüléssel írjuk, hanem azzal is, hogy a családban gyermekeinket, unokáinkat nemzetünk iránti hűségben neveljük. Azzal is, hogy munkánkat nem csupán a magunk hasznára, hanem a HAZA javára is végezzük. Azzal is, hogy életvitelünkkel követendő erkölcsi tartást mutatunk más nemzetek számára is. S ha ezt tesszük, naponként hálát adunk a Mindenhatónak, aki minket erre kiválasztott!

Ez a történelemírás a honfoglalással

kezdődött, amikor az itt talált szláv törzseket, különféle néptörzsedékeket nem kiirtották eleink, hanem velük együtt a keresztyénség lelki-szellemi erejével biztonságos államot hoztak létre a Kárpát-medencében. Erre legkiválóbb példa a szlovákság léte, azé a népé, mely a Haza keretében formálódott lelki-szellemi nemzeté. E nemzetnek fiai többezres létszámban velünk küzdöttek a haza szabadságáért Branyiszkótól kezdve az egész tavaszi hadjáratban. Voltak ugyan köztük is Habsburg bérencek, akik katonáskodtak, de azok az első honvéd egységek látva külföldre futottak.

Erkölcsei példamutatásunk abban is megmutatkozott, hogy évszázadokon át befogadtunk menekülő, biztonságot kereső népeket, nem váltunk gyilkosokká akkor sem, amikor Délvidéken és Erdélyben védtelen civilekre, asszonyokra és gyerekekre támadtak, mint 1849 januárjában Nagyenyeden, ahol három napon át gyilkoltak, pusztítottak, kirabolva a református kollégiumot is. A történelmet írjuk azzal, hogy bár tudatában vagyunk ezen nemzetek erkölcsi színvonalának, mi még sem válunk bosszúálló nemzeté! Pedig a kultúrák pusztítására, népek beolvasztására, országok kirablására példát mutattak számunkra a nyugati „fejlett demokrácia” országai, legyen szó angolok, francia, német, belga, holland, spanyol, portugál „demokráciáról”, amelyek jelenleg saját történelmük eltörlésén, kultúrájuk elpusztításán munkálkodnak. Mindezt azért, mert miközben összeharagsolt gazdagságukból jólétet teremtettek maguknak, Isten bölcsességét megtagadók, önmaguk balgaságait istenítőkké lettek.

Nekünk azonban nincs okunk sem arra, hogy átírjuk, sem arra, hogy eltörljük történelmünket, hisz évszázadokon át őrt állunk, őrt állunk ott, ahova a mindenség Ura állította nemzetünket. Mi nem feléltük Európa értékeit, hanem

védjük akár keletről, akár délről akarták is azt megsemmisíteni.

Ennek az erkölcsi kötelességnek tettek eleget az itt eltemetett hősök is, védtek a Hazát, védtek nemzetük szabadságát akkor is, ha nyugati hatalmasságok akarták azt eltiporni. Vitathatatlan, hogy az emberi életek elvesztése, az elbukott szabadságharcok személyes fájdalmat, nemzeti gyászt, esetleg a hiábavalóság, az önfeladás kísértő gondolataival teszik próbára a nemzet önbecsülését, esetleg arra biztatva előbb „merjünk kicsik lenni”, hogy végül semmivé váljunk. Ha azonban nem a korunk nyugati önpusztító hóbortjaihoz igazodunk, hanem az „örök élet beszédére” figyelünk, akkor hittel vallhatjuk: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?” (Róma 8)

Akkor napjainkban is megbecsüléssel és hálaadással emlékezhetünk nagy áldozatokat hozó elődeinkre. A jelenben is igaz önbecsüléssel, nemzetünk és Isten iránti hűséggel írhatjuk tovább történelmünket, A történelem Ura pedig megadja, hogy még a nagyhatalmak vezetői is éberen figyelnek nemzetünkre, annak vezetőire tisztelve lelki erőnket, vagy megrettenve hitünk, hűségünk erejétől. A megbecsülés és önbecsülés mellett, ez az igaz önismeret segítsen nemzedékünk helytállásában, s tegye lelkieken gazdaggá ünneplő emlékezősünetet!

Magyarböd 2024.03.17.

Csoma L.

Emlékezz vissza....

XX. rész

Mivel Debrecenben kifejezetten az egyháztörténelemmel foglalkoztam, s azon belül is felvidéki egyházunk két világháború közti történelme levéltári anyagának kutatását láttam fontosnak. Helyben a Kárpátaljai Egyházkerület levéltári anyaga volt megismerhető, ami nem volt valami bőséges. Ez

nem volt egyszerű. Végül Makkai László professzor úr Sárospatakon intézte el a szükséges engedélyt, s így 1999 februárjában folytathattam munkámat. Évfolyamtársaim egy része itt szolgált ú.n. exmisszusként, azaz kihelyezett teológusként. Hörcsik Richárd, Pocsainé Eperjesi Eszter, Kocsisné Asztalos Anikó a levéltár, a múzeumi gyűjtemények munkatársai voltak, s nagyban segítették az én kutatásaimat is. A levéltári anyag mellett megismerhettem azt is, miként működik egy ilyen nagy intézmény, s ebben Koncz Sándor és Újszászy Kálmán voltak segítségemre. Ők, mint sokat tapasztalt, nagy tudású lelkesek, nagy tudományos felkészültséggel a „Bodrog parti Athén” lelki örökségének megőrzésén fáradoztak, a kommunista rendszer idején is. Isten az ő szolgálatukon keresztül is emlékeztet arra, hogy ha az adott helyzet kilátástalannak is tűnik, s emberileg azt gondolhatnánk, már nem lesz többé nagy hírű iskola Patakon, de Ő a megtartó, aki a száraz csontokat is életre kelti. Bár gimnazistaként részt vettem a nagy hírű iskola gimnáziumának történelmi-irodalmi vetélkedőin, de az ott folyó sokrétű munkát, a református lelkiség kézzel fogható valóságát csak ott dolgozva ismerhettem meg. Ez kimondhatatlan kegyelmi ajándékot jelentett számomra. Örömmel láttam, hogy a felvidéki egyház 1918-1938 közötti levéltári anyaga rendezetten áll a kutatók rendelkezésére. A volt Szlovenszkói Tiszáninnyi Egyházkerület egyházkerületi levéltár anyaga mellett az egyházmegyék iratai is megvannak. A három hét alatt az egyházkerület dokumentumait sikerült áttanulmányoznom. Ezzel feltárukozott előttem az az óriási küzdelem, melyet az akkori előjárók folytattak a kialakuló Csehszlovák állam hivatalaival, s hivatalnokaival egyházunk léteért, s szolgálatának szabadságáért.

Emellett Isten iránti hálával szólhatunk arról, hogy az akkori sok bizonytalanság között milyen nagy volt a hívek, lelkesek áldozatkészsége, hűsége egyház és nemzet iránt. Korunk nemzedéke előtt fokozottan hangsúlyozni kell az elődök példáját, mert nem csak az jelent örömet, hogy milyen sikeresek gyermekeink, unokáink ebben a világban, hanem örömünk csak akkor lesz teljes, ha az unokák nemzedéke is érti, vállalja, és gyarapítja azt a lelki, szellemi örökséget, amit hitünk és magyarságunk jelent, s mi nem csak halljuk unokáink beszédét, hanem értjük is, mert magyarul szólnak hozzánk! A Sárospatakon feldolgozott levéltári anyag alapján írtam második szakdolgozatomat.

Debrecenbe visszatérve, egy születésnap ünneplésén megrázó élményem volt. Egy cigányzenés kisvendéglőben köszöntöttük az ünnepeket, s jókedvű nótázásba kezdünk, ami megszokott volt. A nemzeti tartalmú nóta közben a szomszéd asztaltól egy fiatal férfi lekicsinylő hangnemben átszólt: Mit magyarkodtok?! Keserű indulat öntött el, valaki számára a magyar nóta magyarkodás? Van olyan magyar állampolgár, aki csak használója a magyar nyelvnek, de lelkileg semmit nem jelent számára? Az eltelt évtizedek alatt megtapasztaltam, hogy nem csak ott Debrecenben, de sokfelé gondolkodnak hasonlóan. A Nagykönyvtárban találtam rá a Magyar Református Lelkesegyesület 1939-ben, Cegléden tartott közgyűlésén készült tudósításra, melyben néhai püspökünk, Varga Imre beszédéből egy látnoki mondatot idéznék: Ha ugyanahhoz a Magyarországhoz kerültünk vissza, amelyiktől 1918-ban elszakítottak minket, akkor ismét el fognak szakítani tőle. Mennyire igaza volt. Az 1979-es év Pünkösdjén Szerencs-Mád legátus körzetben szolgálhattam, ahol Borzsönyi József és Zergi Gábor lelképászorokat és gyülekezeteiket ismerhettem meg. Mindent egybevetve, a „Kálvinista Rómában” töltött tanulmányi év megerősített hitben, gazdagított ismeretben, s nagyon sok baráttra találtam, akikkel a mai napig tartom a kapcsolatot.

CsL

- Folytatás következik -

Csodás élmények kötnek a templomhoz

Egy aktív és tevékeny magyar közösségi életre emlékszem, aminek a fundamentuma az egyház és az iskola volt, meséli élesdi gyermekkoráról Létai Tibor újságíró, aki a szerelem csábított a Sebes-Körös völgyi szórványból a székelyföldi tömbmagyarságba.

Élesden nőttél fel, ahol a település egyik ékessége a Létai-ház. A családod milyen kapcsolatban áll ez a gyönyörű szecessziós épülettel?

Gyerekkoromban a Létai-háznak nevezett épület kórházként működött. Nagypám, Létai Lajos építette testvére, András Endre tervei alapján. Számomra az épület mindig a kommunizmus embertelenségét juttatja eszembe, amikor bárkit kiforgathattak tulajdonából, vagyonából, mindabból, amit verejtékes munkával megvalósított, felépített. Így volt ez nagyszüleimmel is, akiket először a trianoni diktátumot követő impériumváltás viselte meg, majd a kemény munkával, építészeti vállalkozóként megteremtett egzisztenciát a kommunista diktatúra tette tönkre. Az élesdi patakhíd mellett álló 1910-ben épült házról Homonnai Gábor helytörténész írta a következőket: az emeletes épület az akkori kor uralkodó stílusirányzatát a szecesszió jegyeit viseli magán. Fő homlokzata nyugat felé néz. Az ablakok különféle kialakításúak: a földszinti ablakok egyenes lezárásúak, az emeleti ablakok csúcsai levágott háromszögben végződnek. Az emelet puritánságát a homlokzatos egyszerű kialakítású erkélye színesíti. Emellett az épületet különleges díszítőmotívumok is ékesítik. Az épület az idők során volt már magánház, de működött benne bank és kórház is. Jelenleg a város pénzügyi hivatalának a székhelye. Ugyanakkor nagypám nevéhez nem csak ez az impozáns ingatlan kötődik. A többi között ő építette a Jakabfi-házként ismert, jelenlegi polgármesteri hivatal épületét is, amit néhány esztendeje egy épületszárnyal kibővítették és egy toronyórát is kapott. Szerencsére az épület jellegzetes stílusa megmaradt. Nehéz lenne az általa épített összes épületet felsorolni, de megemlíteném, hogy számos templomot is épített az Élesd környéki településeken. Ugyanakkor számomra rendkívül fontos az, amit nagypám, Lajos és fivérei, Sándor és a már említ-

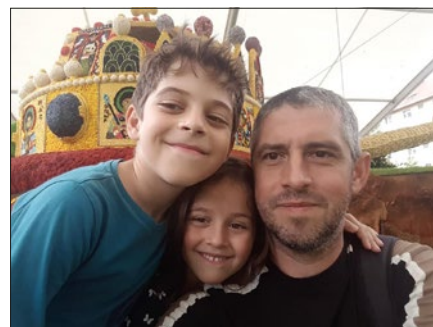
tett Endre a repülés történetében felmutattak. Ugyanis ők építették az első teljesen magyar gyártmányú repülőgépet, amivel nemcsak maguknak és szülővárosuknak szereztek hírnevet, de nevüket beírták a magyar aviatika történetébe.

Sok év távlatából visszatekintve, ma már a tömbmagyarságban élve, mit jelent számodra Élesd, a szórvány, a Sebes-Körös völgye?

2009-ben a szerelem csábított Biharországból Csíkszeredába, annak fővárosába Csíkszeredába, pontosabban a csíkszögödi városrészbe. Élesd mindig is jelentős helyet fog elfoglalni szívemben. Nekem Élesd a világ közepe, habár az utóbbi időben Zsögöd is az, természetesen. Élesd és környékének minden egyes zegét-zugát ismerem, a Mancsidot, a Husziát, a Solyomkővárát, a „Körözt”, ahogy élesdiesen mondják és a patakot. Rengeteg szép élmény, emlék köt ahhoz a tájhoz. Akkoriban azt sem tudtuk, mit jelent az, hogy szórvány. Sajnos megtanultuk. Gyerekkoromban a környező utcákban szinte csak magyar gyermekek voltunk, ma már alig lehet hallani magyar gyerekzívajt. De a reményt sosem szabad feladni. A történelem nem áll meg, a kerék forgandó.

Ahogy ma is, a te ifjú korodban is meghatározó jelentőségű volt az élesdi magyarságnak az egyház és a hitélet szerepe. Hogyan emlékszel erre az időszakra?

Egyértelmű, hogy az egyháznak nemzetmegtartó ereje van. Csodás élmények kötnek a templomhoz. Szombatonként kátéra jártunk, ami összekovácsolta a nemzedékünket. Majd később az Ifjúsági Keresztyén Egyesület, az IKE keretein belül gazdagodtunk rengeteg élménnyel, hiteléttel. Felemelő volt mindannyiunknak a karácsonyi templomi előadások és egyéb egyházi ünnepeken. Zsúfolásig megtelt az Isten háza. Erőt adott a hit és a Fennvaló közelsége. Egy aktív

és tevékeny magyar közösségi életre emlékszem, aminek a fundamentuma az egyház és az iskola volt.

Az újságírói pályát választottad. Miért?

Mint minden ifjúban bennem is volt egy kis forradalmi lelkület, így én is azt gondoltam, hogy megváltom a magyarságot, amihez kiváló lehetőséget láttam a médiában. Természetesen ma már tudom, hogy semmi sem olyan egyszerű, de azért még mindig remélem, hogy az általunk hirdetett igazság és normalitás hangja nem csupán pusztába kiáltott szó, hanem egy jobb világ habarcsa lesz, ami összeköt magyart a magyarral, a Kárpát-medencében, ahol „a magyar név megint szép lesz.”

Megszokhattuk, hogy a médiában sokszor a világ rossz hírei tárnak elénk. Nem nyomasztó ez egy újságíró számára? Tudsz pozitív lenni, hálát adni?

A médián keresztül számtalan negatív hír zúdul az emberekre. Ahhoz, hogy megtaláljuk a jót szükségünk van kösziklákra, amikben megkapaszkodhatunk. Fontos a mindennapi mocsárban keresni a kiutat és ha Isten segedelmével megtaláltuk azt, fontos, hogy hálát is adjunk érte. A mindennapos csatazajban az ember csak kér, követelőzik és a háláról megfeledkezik. Pedig nagyon fontos, hogy hálát tudjunk adni mindazért amink van. Egyre inkább fontosnak tartom azt, hogy minden nap köszönetet mondjak az Istennek. A hála pozitívummal tölti fel az embert. Hálásak lehetünk azért, hogy reggel felkelhettünk, hogy süt a Nap, hogy erőnk van dolgozni, hogy friss étel kerül az asztalunkra, van hol lehajtani fejünk.

Lapszámunk témája az útkeresés. Ritkaságszámba megy, hogy valaki a Partiumból nem nyugatra, hanem keletre indul. Te a Székelyföldön állapodtál meg, ahol immár 14 éve élsz és dolgozol. Hogy történt?

Mint már említettem a szerelem csábított a keleti végekre. Azóta két gyermek – vagy ahogy itt mondják, egy gyermek és egy lány – büszke apukája lettem. Fiam Magor, lányom Anna Édua. Hogy mennyire ritkaságszámba megy a Partiumból való áttelepedés a Székelyföldre nem tudom. Azt viszont igen, hogy csak Élesdről három ismerősöm is él itt, a Csíki-medencében. Úgy gondolom, hogy a tömbnek van egyfajta vonzása, ami ugyan a tömböt erősíti és a szórványt gyengíti, de véleményem szerint az a legfontosabb, hogy összességében számbelileg ne fogyjunk, hanem erősödjünk.

Nem székely emberként miként látod napjainkban a székelységet? Porlad vagy erősödik? Van-e belső anyaország jellege a tömbmagyarságnak, vagy ez költői túlzás?

Valamikor szerettem sarkalatosan nézni a dolgokat, de manapság azt tapasztalom, hogy semmi sem fehér, vagy fekete. Nagyon sok az árnyalat is. Itt, a Székelyföldön ugyanúgy meg lehet találni a magyar közösség erősödését, gyarapodását mutató jeleket, miként a pusztulásra, lassú felmor-

zsolódásra, vagy ha jobban tetszik porladásra utaló tüneteket is. Természetesen van egy belső anyaország jellege a Székelyföldnek, amit a román hatalom ilyen-olyan aknamunkákkal próbál megfúrni. A nemzetiségi jogok is jobban érvényesülnek, de ez csak annak köszönhető, hogy többségben van a magyarság. Jó tapasztalni azt, hogy az önrendelkezésre van társadalmi igény, viszont az negatívumként értékelhető, hogy az emberek fásultak, beleuntak a nagy küzdelmekbe. Akarat van, de az akarat egyelőre nem párosul tettekkel. Ugyanakkor a többségből adódóan, van egy hamis biztonságérzet, hogy itt, a Székelyföldön nem történhet meg az etnikai fordulat. De néhány évtizeddel ezelőtt, ezt gondolták a magyarok Élesden, Váradon, vagy Kolozsváron is. Egyelőre a Székelyföld, miként egy erős, sziklára épült végvár, tartja magát, itt-ott porladozik, de több helyen fejlődik, épül, erősödik is. És mivel a remény hal meg utójára, eljöhet egy szerencsés csillagállás, amikor a helyi és világpolitikában is minden adott lesz, hogy Székelyföld is hasonló önrendelkezéssel bírjon, mint Dél-Tirol, Katalónia vagy az Aland-szigetek.

Egy partiuminak mi a legjobb a Székelyföldön és mi a legnehezebb?

A nehézségekkel kezdve, a megélhetés, a mindennapok taposómalma Székelyföldön is okoz problémát, de

mindez nyilván máshol sincs másképp. Ahogy mondani szokták, sehol sincs kolbászból a kerítés. De kitartó munkával az ember igyekszik leküzdeni a mindennapok nehézségeit, amihez elengedhetetlen a hit, ugyanis Isten nélkül minden nehezebb, övele pedig minden nehézség leküzdhető. Hadd idézzek egy igeverset: „Tekintsetek az égi madarakra, hogy nem vetnek, nem aratnak, sem csűrbe nem takarnak; és a ti mennyei Atyátok eltartja azokat. Nem sokkal különbek vagytok-e azoknál?” (Mt 6,26). A Jóisten tudja mire van szükségünk és a kellő időben megadja azt.

A kérdés első részét érintve, a legjobb, hogy Székelyföldön még mindig többségben van a magyarság, némi túlzással mondhatni egy kis Magyarország létezik még Erdély keleti végén, ami remélhetőleg meg is marad. Persze a hatalom mindent megtesz, hogy ne legyen felhőtlen ez a „kismagyarország” érzés, de talán erre szükség is van, hogy el ne tunyuljunk, hitünkben, magyarságunkban, mert teher alatt nő a pálma.

Fábián Tibor

Létai Tibor 1976-ban született Nagyváradon. Általános iskoláit Élesden, a középiskolát és az újságírói szakképzést Váradon végezte. Pályafutását a Reggeli Újságnál kezdte, amit a Csíki Hírlap követett. Jelenleg a megye egyetlen napilapjánál, a Hargita Népe-nél tevékenykedik.

Izrael – Ország? Nemzet? Gyülekezet?

Gáza – Már a Bibliában egy probléma

Gáza városa már a bibliai időkben is nyugtalanság forrása volt. A filiszteusok által lakott déli országrész csak az erőszak nyelvén értett. A Gáza név a héber Bibliában –Asah, jelentése: erős, erőszakos, bátor. A Hamasz vezére, Yahya Sinwar szereti magát e nép leszármazottjaként beállítani, de a mai palesztinoknak nincs közük az ókori filiszteusokhoz. A gázai övezetben élő idegen népek mindig igyekeztek a nagy elődök utódaiként láttatni magukat.

„De ha nem úzitek ki onnan az ország lakosait, akkor tüskévé lesznek a szemetekben és tövissé oldalatokban

azok, akiket meghagytok közülük, és szorongatni fognak benneteket azon a földön, amelyen lakni fogtok,” (4Mózes 33,55). A Biblia az ígéret földje új tulajdonosainak világos eligazítást ad arról, hogy milyen feltételekkel maradhatnak az idegenek továbbra is az országban. Többek között be kell tartaniuk Noé utódainak hét parancsolatát. (1 Mózes 9) Ezek jelentik a világ biztonságának alapjait, s felvázolják Isten elvárásait minden ember iránt. A másik követelmény annak elismerése, hogy az ígéret földje Izrael népének adatott. A Biblia már korán inti a pogányokat, hogy ha ezeket nem fo-

gadják el, és békétlenség okozói lesznek, annak az országból történő elűzetés a következménye.

Izrael felségterülete

Azok számára, akik nem ismerik a Bibliát és Izraelt, mindez örültségnek tűnik. De még izraeli viszonylatban sem tartja sokszor a politika ezeket a kijelentéseket érvényesnek. A palesztinok idegenként ezen a földterületen akarnak élni, el kell ismerni Izrael felségjogát. Az elmúlt hónapokban különböző alkalmakon ezt hangsúlyozta az izraeli vezetés. Aki a Hamasz támadását üdvözölte, börtönbe ke-

rült, mert nem csak a biztonság alapjait tagadta meg, hanem tagadta azt is, hogy ez a földterület a zsidóságot illeti. Ezzel az izraeli politika tudatosan, vagy ösztönösen a bibliai előírásokat követi. A nép és ez a földterület összetartoznak.

Békétlenség szítók és kereskedelmi központ

Gáza lakói már a bibliai időkben is notorikus viszálykeltők és békebontók voltak. Maga a terület a Földközi tenger partján, Izraeltól délre terül el, a történelmi Via Maris kereskedelmi útvonalon, amely északon Mezopotámiából indul, és délen Egyiptomba vezet. A várost több mint hússzor említi a Biblia. Fülöp és az etióp eunuch is a Jeruzsálemből Gázába vezető úton találkoznak. Izrael népének ez a hely akadályt és kihívást jelentett: „a kánanaiak területe Szidóntól Gérár irányában Gázáig, Sodoma, Gomora, Admá és Gebóim irányában Lesáig terjedt.”

(1 Mózes 10,19) A késő-bronzkorban Gáza egyiptomi közigazgatási központ volt. A kikötő városból ellenőrizték az egyiptomiak Kánaánt. A

világ egyik legrégebbi kereskedővárosává Kr.e. a 8. században lett, mint az u.n. Tömjén-út kezdete. Lakói és a

környék lakói egy ősi nép, az avviak leszármazottai voltak. A filiszteusok Kréta szigetéről érkeztek e területre. „Az avviak falvakban laktak Gáza környékén, de kiirtották őket a kaftóriak, akik Kaftórból jöttek, és a helyükre telepedtek.” (5 Mózes 2.23) Amikor Izrael fiai elfoglalták az ígért földjét, ez a terület Júda törzsének jutott. Így a város a filiszteusok területe maradt. Gáza lakosai a zsidóság kérelmelhetetlen ellenségei lettek, a régió nagy területeit szállták meg. A bírák korában ismétlődő harc folyt Sámson és Sámuel vezetésével. Végül Dávid király győzte le, s üldözte el a filiszteusokat. Ez azonban aránylag rövid ideig tartott, s miután visszatértek ismételen geo-politikai és lelki-hitbeli kihívást lelentettek a választott nép számára.

Folytatás a következő számban
Aviel Schneider, Avshalom Kapach,
Israel Heute
 Fordította Csoma László

A Kárpát-medence reformátussága

A szőlőtermelés gyümölcse a közösség – Mádon járt a Borum

– Nem az a kérdés, miért van a gyülekezetnek saját szőlője és bora, hanem az, hogy miért nincs minden hegyaljai gyülekezetnek – mondta Tar László Péter mádi lelkipásztor a gyülekezeti teremben, miközben Gizi néni, a helyi közösség egyik oszlopos tagja gondoskodott róla, hogy a kóstolópoharaink sose legyenek üresek. A Tokaj-hegyaljai borvidék területén fekvő Mádon az egyházközség régóta foglalkozik borkészítéssel, és idén örömmel látták vendégül a Borumot, azaz a Kárpát-medencei Református Szőlészek és Borászok Fórumát.

A találkozót minden évben más helyszínen rendezik meg, a tavalyi csúzai látogatás után idén a rendezvény résztvevői a „királyok bora, a borok királya” megtisztelő névvel illetett tokaji bor vidékére érkeztek a mádi reformátusok meghívására. A hétvége témája a bor, de lényege in-

kább a találkozás rég nem látott ismerősökkel, barátokkal a programokon és a kávészünetekben, és talán Jézussal is az áhítatokon és a vasárnapi istentiszteleten.

EGY EGYEDI BORVIDÉK

„Kicsim, én ezt csinálom, a borom

a világom” – énekelte a Vivat Bacchus énekegyüttes a mádi művelődési ház színpadán szombat délelőtt, ahol a két borászati előadás között és ebéd előtt szórakoztatták azokat, akik csinálják

a bort. Talán a csinálják nem is a legmegfelelőbb szó, mondhatnánk inkább azt: formálják a bort. A hétvégén többször elhangzott ugyanis, hogy a bor minősége hetven százalékban már a szőlőtőkén eldőlt.

A délelőtti előadásokon megtudhattuk, hogy kétszáznegyvenszer említi meg a bort a Biblia, és hallhattunk a bio-, organikus és biodinamikus termelési módokról is. Az is szóba került, hogy a Tokaj-hegyaljai borvidék egységét az adja, hogy a vulkanikus kőzeten csak minimális talajtakaró van, több dűlőben szinte a kőzeten termeszti a szőlőt.

AZ A LÉNYEG, HOGY TETSIK-E A BOR

A Tokaj-hegyaljai borvidéken is egyre több száraz bor készül, mert a vásárlók egyre inkább azt keresik – tudtuk meg az ebéd után tartott mádi pincetúra első állomásán, a Zsirai Pincészetben Zsirai Katától. Később morgolódott is mellettem egy volt sárospataki diák félhangosan, hogy „a tokaji legyen édes”.

Zsirai Kata nem szereti megmondani az embereknek, mit kellene éreznük egy borban, jobban szereti, ha maguk döntenek el azt, de a legfontosabb nem is feltétlen a jegyek jellemzése, hanem az, hogy tetszik-e a bor.

Azt is megosztotta, hogy a testvérel, Petrával kedves játékuk, hogy a különböző dűlőket emberekként képzelik el, a Szent Tamás-dűlőt például – ahonnan két bort is bemutatnak a pincelátogatáson – egy elegáns, szmokingos fiatalemberként gondolták el. Ahhoz egyébként, hogy valaki ráírassa a palackra, hogy az adott bor mádi, szigorú szabályoknak kell megfelelni, például egy tőkén legfeljebb egy kiló szőlőt hagyhat.

A SZŐLŐTERMELÉS GYÜMÖLCSE A KÖZÖSSÉG

Kóstoló poharainkat fogva továbbbindultunk a második állomásra a kicsit borongós, de szép kora tavaszi idő-

ben. Mádi sétánk híre elterjedhetett a helyi macskák és kutyák körében is, mert közülük többen is kihasználták a lehetőséget, és némi potyasimogatásért kiálltak a kapukba. Leereszkedtünk a Mádi-patak völgyébe a dimbes-dombos falu kis utcáin, hogy egy kis hídon való átkelés után ismét kicsit felfelé vegyük az irányt a református templomhoz és a domboldalba épült parókia alatti borospincéhez.

A mádi református templom

A gyülekezeti teremben Tar László Péter lelkész és a gyülekezet néhány tagja fogadott minket pogácsával és saját készítésű boraikkal. A lelképásztor elébe ment a kérdésnek, amit gyakran megkapnak, és maga tette fel azt: miért van egy gyülekezetnek szőlője és bora? De úgy véli, jobb volna, ha inkább az volna a kérdés, miért nincs minden hegyaljai gyülekezetnek. Persze ennek az oka történelmi, hiszen a második világháborúig minden gyülekezetnek volt szőlője is, bora is. És miközben számos környékbeli gyülekezettől elvettek mindent, valami rejtélyes okból a mádi gyülekezet megtarthatta egy hektárnál kicsit nagyobb szőlőjét. Ők azért tudják mai napig ezt művelni, mert sosem hagyták abba, sosem szakadt meg a tudás átadása és a közös munka. Merthogy közösen dolgoznak a gyülekezet tagjai a szőlőben, mindenki egy-egy sor szőlőt fogadott örökbe, amelynek a gondozása az ő feladata. – Nem a csúcsbor a cél, a szőlőtermelés gyümölcse a közösség – mondta Tar László Péter, aki szerint a közös munka még inkább testvérivé kovácsolja a gyülekezetet.

Tar László Péter elmondta, hogy a szőlő náluk a diakónia eszköze is: már egy évtizede fogadnak értelmi fogya-

tékkal élő gyerekeket a szüret idején, akiket a házi tejből készült kakaó és a gyülekezet tagjai által készített süteményes reggeli után utánfutós traktorokkal visznek körbe a faluban és aztán fel a szőlőbe, hogy ott egy-egy fűrtöt lemetszenek. A szőlő és a pince bemutatása után pedig ebéddel vendégelik meg őket. A lelkész elmondta, hogy a gyülekezet tagjai közül erre a napra sokan szabadságot vesznek ki, vagy épp halasztják a saját szüretüket, hogy a gyerekekkel lehessenek.

Mesélt a helyi dűlőnevekről is, a Gyötri-dűlő például sziklás talajával meggyötri birtokosát, a Henye-dűlő könnyű homokos földjével pedig helyezésre ad neki lehetőséget. Az Úrágya-dűlő pedig az pont, ahol Mád sok részéről nézve lenyugszik a nap, a helyi néphagyomány szerint az Úr a teremtés után is itt pihent meg. Miközben a lelkész beszélt, a gyülekezet tagjai hozták nekünk kóstolóra a borokat, a mi asztalunknál Gizi néni gondoskodott róla, hogy senki se mondhassa, rossz vendéglátók a mádiak, és alig öntöttek bort a pohárba. A borkóstolás után a lelképásztor a pincét is megmutatta az érdeklődőknek.

AZ EGYHÁZ BORA

A búcsúzkodás után elindultunk a túra harmadik és egyben utolsó állomására, a Maison aux pois nevet viselő borászatba, amelynek neve magyarul körülbelül annyit tesz: a borsó háza. A borászat tulajdonosa eredetileg ugyanis vetőborsóval foglalkozott, és csak később fordult a szőlő felé is.

Szemben a református gyülekezet hagyományosabb boraival és jó értelemben régimódi pincéjével, itt mindent a feszes profizmus uralt az acélhordók között. Elmondták, hogy több borukkal igyekeznek kicsit elrugaszkodni a tokaji stílustól, de azért a franciaországi Provence-t idéző könnyű bor mellett igazi helyi jellegű, késői szüretelésű edeset is kínáltak.

A pincetúra után közös vacsora, bor melletti beszélgetések és boros kérdésekkel teli kvíz várta a résztvevőket, de nekem sajnos búcsút kellett intennem, így azt is a távolból osztották meg velem a szervezők, hogy a vasárnap-i istentisztelet után tartott eredményhirdetésen kiknek a neve hangzott el győztesként.

A Borumon választják ki ugyanis minden évben az egyház és a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány borait. A Magyarországi Református Egyház fehérbora 2024-ben a pécsi Matias Borászat szürkebarátja, vörösbora pedig Mészáros Pál szek-

szárdi Ohmerops cuvée-e lett. A zsűri egy különdíjat is odaítélt edes bor kategóriában a mádi Ferdinánd Pincészetnek a tokaji aszújáért. A Református Közéleti és Kulturális Alapítvány bora fehér kategóriában Czirmai Csaba Küküllő-menti Sauvignon Blanc-ja, míg a vörösborok közül Kósik István 3 Tenor nevet viselő bükki cuvée-e lett

a befutó. A zsűri különdíjában részesült edes kategóriában Janka József tokaji szamorodnija.

A református borászok jövőre Erdélybe látogatnak, a Borumot ugyanis a Nagyenyed melletti Csombordon rendezik majd meg.

írta: Ulicza Tamás, Fotó: RKK
- www.reformatus.hu -

A felvidékiek sem panaszkodhatnak, mivel Kecskésék szentlőrinci bora aranyat, a zöld veltelini és a családi cuvée bora ezüstöt kapott. Csanda Balázs a 2021-es bora Duna aranyat, a Cabernet Sauvignonja ezüstöt ért el.

Pásztor Zsolt rosé cuvée bora arany, Pásztor Norbert sárga muskotály bora arany, a peszeki leányka és tramini bora ezüst, Mészáros Lajos peszeki leányka és olaszrizling bora bronz minősítést kapott.

Kecskés Imre, www.reformatata.sk, Kép: Református Közéleti és Kulturális Alapítvány

A Református Újság színesben történő megjelenését a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Kulturális és Közművelődési Központjának közreműködésével Magyarország Kormánya támogatta. Azonosítószám: BGA/136/2024

Református Újság

Gyülekezeti tájékoztató

Kiadja a Lónyay Gábor Polgári Társulás • Cím: Deregnő 216, 076 74 Deregnő, IČO/reg.szám: 31256732 • Nyilvántartási szám: EV 5612/18, ISSN: 2585-8491
Megjelenik havonta. Kereskedelmi forgalomba nem hozható. • Terjeszti a Deregnő-i Református Keresztyén Gyülekezet

Szerkesztőség: főszerkesztő: Csoma László, szerkesztők: Csoma Annamária, Györky Szilvia, Kraus Viktor, kárpát-medencei tudósítóink: Fábíán Tibor, Szenn Péter
Szerkesztőség címe: 076 74 Draňov-Deregnő 216, Tel.: 056/63 953 96, Mobil: 0908 035 094, E-mail: ladislavcsoma@gmail.com vagy csomalaszlo@centrum.sk

Nyomda: Marián Györky - MS PRINT

Hány éves a Föld?

Furán hangzik a kérdés, hiszen az iskolában azt tanultuk, hogy kb. 4,5 milliárd éves. Azt hihetnénk, hogy ezzel vége is a kérdezősködésnek. Azonban, mintegy érdekességként, rákerestem interneten erre a kérdésre, és megdöbbenett, hogy milyen sok cikk állítja azt, hogy a Föld 6000 éves. Hatezer. Nem elírás, nem hatszázezer – ezt egyébként még szinte hiteltőnek is tartottam volna. Szinte.

Persze, hogy utána néztem, hogy miért és ki állítja ezt. Földtörténeti szempontból sem állja meg a helyét ez a hatezres szám, ráadásul, egyre régebbi épületek maradványai kerülnek felszínre régészeti feltárások során. A Föld kora mindig is érdekelte az embereket. Jelenlegi tudományos számítások szerint, a világegyetem körülbelül 13,8 milliárd éve alakult ki, ezen belül a Naprendszer pedig 4,5 milliárd éve.

Azonban, már korai időkől fogva, a zsidóság és keresztyénység szembeszállt a tudományokkal. Eredetileg egy Ibn Ezra (Kr.u. 1089-1164 között élt) nevű zsidó bibliamagyarázó vetette fel a Biblia szó szerinti értelmezését, amellyel megalapozta a „fiatal Föld” elméletét. A zsidó és keresztyén tudósok javarésze elutasítja ezt a nézetet, mivel időben sehogyan sem jön ki a „matek”. De hát, hogyan is jutottak a 6000-es számhoz? Jóakarátú, de rosszul tájékozott bibliamagyarázók vették a fáradságot, leültek, és elkezdtek számolni. A teremtés 5 napját Ádám teremtése követte. Ádám és Ábrahám között kb. 2000 év telt el, ha a Biblia időszámítását szó szerint értelmezzük. Ábrahám Kr.e. kb. 2000 környékén élhetett, tehát ez így együtt már 4000 év. Ehhez számolják hozzá a Krisztus születése óta eltelt 2000 évet, és ez összeadva, kiadja a hatezer évet. Ez a nézet uralkodott (és vele egyetértési egyházi és társadalmi elvárás volt) egészen a XVIII. századig, a racionalizmus korának beköszöntéig, amikor az emberek elkezdtek mindent megkérdőjelezni és bizonyítékokat felkutatni. Az elfeledett, értéktelennek tartott, több ezer éves iratok, leletek, feltárások ekkor váltak ismét értékes és érdekessé.

Hozzá kell tennünk, hogy zsidó és keresztyén hittudósok nagy része a Biblia szó szerinti kronológiáját (időszámítását), legalábbis, a Teremtés idejével kapcsolatban, szimbolikusan értelmezi. A piramisokat Kr.e. 3500 környékén építették. Törökországban 1994-ben bukkantak egy Kr.e. 9500-ban használt templom maradványaira (Göbekli Tepe temploma). A sumér Ur városát (mai Irak területén) tartják a civilizáció legrégebbi városának (Kr.e. 3800), amelynek mai szemmel is

modern épületei, a fellelt maradványok és tárgyak stb. virágzó civilizációról tanúskodnak (tehát idő kellett ahhoz, hogy mindaz, ami és aki alkotta, kialakuljon).

Miért kell erről beszélnünk? Meg akarom cáfolni a Szentírást? Először is, azért kell róla szólnunk, mert az Egyesült Államokban, egy felmérés szerint, a megkérdőzettek 35-40%-a hisz abban, hogy a Föld maximum 6000 éves. Ezeknek a véleményeknek nagy veszélye, hogy bizonyos helyeken átszivárogtak már a történelmi egyházak egyes területeire, s elvárják, hogy az emberek vakon higgyenek benne. A „sötét” középkor visszaköszönni látszik a művelődés és a világ iránti érdeklődés hiányával és a tudás elértéktelenedésével.

A Szentírást ezért nem megcáfolni akarom, hanem éppen ellenkezőleg: arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy ilyen

és ehhez hasonló, téves feltételezések ártnak a keresztyénység ügyének és félrevezetőek. Az emberiség történelmének leírása sokrétű és gazdag. Tény, hogy leginkább pl. az egyiptomi piramisok idejétől vannak írásos feljegyzéseink a történelmi eseményekről. Ugyanakkor, a régészeti feltárások mind régebbi bizonyítékokra bukkannak napjainkban is. Ne feledkezzünk meg az alexandriai könyvtár (Kr.e. 48, Julius Ceasar katonái által) felégetéséről sem, amely mintegy 400 ezer ősi irattekercset őrzött termeiben, a világ történelmi dokumentációjának egy része el is veszett a tűzben.

A Biblia pedig ennek a hatalmas világnak és világegyetemnek egyszerű magyarázatát adja elénk. Nem azért, hogy legyen min vitatkozni, hanem az emberiség személt akarja fel-

nyitni arra a csodára, amely által élet jött létre ezen a Földön. Megnyitni akarja a szemünket és értelmünket, hogy legyen bennünk meg az a józan belátás, amellyel különbséget tudunk tenni az igaz és hamis között. „A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.” (2Tim 3:16-17)

Az internethez ma már szinte mindenkinek van hozzáférése. Rengeteg téves információt is áraszt felénk, ezért ne feledjük el, a hazugság akkor is hazugság, ha azt sokan hangoztatják. A Szentírás hitünk alapja. Okoskodások, áltudományos állítások már Mózes idejében is léteztek, ezért az Úr nagyon komolyan figyelmeztet: „Semmit se tegyetek az ígéremhez, a melyet én parancsolok néktek, se el ne vegyetek abból,” (5Mózes 4:2a).

Györky Szilvia

